

Bogusław Uljasz*

**MAREK CHMAJ, WIESŁAW SKRZYDŁO,
SYSTEM WYBORCZY
W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,
WYDAWNICTWO WOLTERS KLUWER,
WARSZAWA 2015, 194 SS.**

Nakładem wydawnictwa Wolters Kluwer ukazało się kolejne, uaktualnione, piąte wydanie książki dwóch znanych i wybitnych konstytucjonalistów, prof. dra hab. Marka Chmaja oraz prof. dra hab. Wiesława Skrzydło, pod tytułem *System wyborczy w Rzeczypospolitej Polskiej*. Autorzy publikacji są uznanymi specjalistami oraz niekwestionowanymi autorytetami z zakresu dziedziny prawa, którego dotyczy recenzowana książka.

Pierwszy z autorów, Marek Chmaj, jest profesorem doktorem habilitowanym nauk prawnych, cenionym w kręgach prawniczych i politycznych specjalistą z zakresu prawa konstytucyjnego oraz administracyjnego. Jego ogromna wiedza i doświadczenie wykorzystywane są przez ludzi związanych z polityką oraz nauką. Prof. dr hab. Marek Chmaj jest stałym ekspertem sejmowych komisji i podkomisji, w tym współtwórcą *Kodeksu wyborczego*, doradcą prezesa Polskiej Akademii Nauk i pracownikiem naukowym Wydziału Prawa i Nauk Społecznych Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie.

Drugi z autorów, prof. dr hab. nauk prawnych Wiesław Skrzydło, jest również uznanym i cenionym specjalistą z zakresu prawa konstytucyjnego, w tym prawa wyborczego i ustrojów państw. Dodatkowo autor książki pełni funkcję pracownika naukowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Wyższej Szkoły Prawa i Administracji w Przemyślu. Nie sposób także nie wspomnieć o bogatym dorobku prof. dra hab. Wiesława Skrzydło jako autora licznych publikacji, jak również redaktora i współautora wielu prac zbiorowych.

---

* Ministerstwo Sportu i Turystyki, ul. Senatorska 14, 00-082 Warszawa, boul@o2.pl

Publikacja *System wyborczy w Rzeczypospolitej Polskiej*, napisana przez znamienitych fachowców w swojej dziedzinie, jest kwintesencją dobrego opracowania rozbudowanej i wielopłaszczyznowej tematyki systemu wyborczego w Polsce. We wstępie autorzy podkreślają, że od czasu I wydania recenzowanej publikacji minęło wiele lat i w okresie tym wprowadzono multum zmian, co wymusiło na twórcach książki dokonanie niezbędnych poprawek i uaktualnień, w konsekwencji czego ukazało się udoskonalone V wydanie. Autorzy zwrócili również uwagę na krąg odbiorców ich opracowania, wskazując, że po prezentowaną książkę mogą sięgać zarówno osoby z kręgu prawa, takie jak pracownicy naukowcy czy studenci, lecz nie tylko kierunku prawo, ale również wielu innych kierunków, takich jak politologia, administracja czy socjologia, jak i publicyści, osoby niezwiązane z prawem, lecz zainteresowane problematyką poruszaną w książce, czy kandydaci biorący udział w wyborach i pragnący nabyć elementarną wiedzę na temat procesu wyborczego w Polsce.

Recenzowana publikacja podzielona została na dziewięć rozdziałów. W pierwszym z nich, mającym charakter wstępny do całego opracowania, przedstawiono problematykę demokracji przedstawicielskiej, zdefiniowano pojęcie prawa wyborczego, opisano funkcje wyborów, wnikliwie scharakteryzowano mandat przedstawicielski, a także omówiono objęcie urzędu i wygaśnięcie mandatu Prezydenta RP oraz wójta lub burmistrza (prezydenta miasta). Warto wspomnieć, że autorzy nie stosowali przypisów, a jedynie na koniec każdego rozdziału umieścili wykaz literatury, celem uczynienia opracowania przystępnym i zrozumiałym dla szerokiego kręgu odbiorców, a nie tylko osób związanych z doktryną prawa.

Rozdział II zawiera szczegółowe omówienie wszystkich obowiązujących obecnie w Polsce zasad polskiego prawa wyborczego, takich jak między innymi: zasada powszechności, równości, bezpośredniości czy tajności głosowania. Nowością, czego czytelnik nie odnajdzie w poprzednich wydaniach publikacji, jest omówienie problemu parytetu płci oraz wprowadzonych na przestrzeni kilku lat w przedmiotowej problematyce zmian i ich efektów, które mogliśmy zaobserwować już w pierwszych wyborach po nowelizacji kodeksu wyborczego z 2010 r.

Kolejny, trzeci rozdział, noszący tytuł *Przepisy wspólne kodeksu wyborczego*, wprowadza czytelnika w treść działu I, II kodeksu wyborczego, zahaczając na sam koniec o przepisy działu IX dotyczącego przepisów karnych. W rozdziale tym przedstawiono systematykę kodeksu, zawarto rozważania na temat obwodów głosowania i rejestrów wyborczych, procesu głosowania i ustalania jego wyników. Poruszono również temat protestów wyborczych, mechanizmu kampanii wyborczej, a także poświęcono dużo uwagi jakże ważnej kwestii finansowania wyborów i kampanii wyborczej.

W pozostałych sześciu rozdziałach autorzy szczegółowo i wnikliwie omówili systemy wyborów do poszczególnych organów. W rozdziale IV przedstawiono system wyborów do Sejmu, w rozdziale V do Senatu, w VI na urząd Prezydenta RP, w VII opisano procedurę wyborów do Parlamentu Europejskiego, poruszając jednocześnie kwestię prawnych podstaw wyborów do Parlamentu Europejskiego w Polsce i organów wyborczych. Ósmy rozdział poświęcony został systemowi wyborów do organów stanowiących samorządu terytorialnego, natomiast rozdział IX systemowi wyborczemu na urząd wójta lub burmistrza (prezydenta miasta).

Niektóre z rozdziałów poprzedzono krótkimi wprowadzeniami do poszczególnych tematów, zawierającymi uwagi ogólne. Takie rozwiązanie jest niewątpliwym atutem, gdyż czytelnik nieorientujący się w tematyce prawa wyborczego w Polsce, zanim przejdzie do merytorycznych informacji, ma okazję zapoznać się z ogólnym zarysem problematyki. Niepodważalnym walorem publikacji są również rysy historyczne, które pozwalają odbiorcy opracowania poznać historię kształtowania się ordynacji wyborczej w RP.

W recenzowanej publikacji należy także zwrócić uwagę na ilość wykorzystanych źródeł naukowych. Bogata literatura przedmiotu jest nieocenioną pomocą dla studentów kierunku prawa i pokrewnych, którzy niejednokrotnie poszukują dalszych opracowań naukowych na dany temat, aby pogłębiać swoją wiedzę z danej dziedziny naukowej czy odnaleźć wartościowe publikacje, z których będą mogli skorzystać przy tworzeniu własnych prac.

Poza kwestiami merytorycznymi warto również zaznaczyć, że książka doskonale prezentuje się pod względem edytorskim. Dogodna czcionka, czytelne rozmieszczenie tekstu, poprawny język pracy, tabele i wykresy ilustrujące skomplikowane zagadnienia czy umieszczenie na marginesach stron tzw. boczków, czyli krótkich podtytułów pozwalających odbiorcy publikacji łatwo odnaleźć interesujące lub poszukiwane materie, to wszystko powoduje, że książka jest przystępna i przejrzysta dla każdego czytelnika, a czyta się ją z niezwykłą lekkością i łatwością, co jest rzadkością wśród publikacji poruszających przedmiotowy obszar naukowy.

Tak wnikliwe i obrazowe przedstawienie tematyki prawa wyborczego pozwala na dokładne zagłębienie się czytelnika w tak złożone i wielopłaszczyznowe zagadnienie. Jednak z recenzenckiego obowiązku należy zwrócić autorom uwagę na wątek komparatystyczny. Po zapoznaniu się z systematyką całej publikacji rzuca się w oczy mało wyczerpujące potraktowanie tej kwestii. Może warto w kolejnym wydaniu rozważyć wzbogacenie publikacji o zestawienia i porównania z systemami wyborczymi innych państw UE. Wskazanie na podobieństwa i różnice tych

systemów mogłoby znacznie wzbogacić treść recenzowanej publikacji i wprowadzić więcej różnorodności do dość schematycznego podejścia.

Pomimo tych kilku uwag krytycznych, które jednak w żaden sposób nie umniejszają wysokiej oceny całokształtu opracowania, recenzowana książka *System prawa wyborczego w Rzeczypospolitej Polskiej* jest pozycją godną polecenia wszystkim osobom zainteresowanym polskim systemem wyborczym. Autorzy publikacji podjęli się trudnego zadania usystematyzowania w sposób przystępny przedmiotowej materii, co zakończyło się sukcesem. Jest to bezsprzecznie bardzo cenna pozycja na rynku wydawniczym.